

**Sveikatos apsaugos ministerijos
Ekstremalių sveikatai situacijų centras**

Gairės

KAIP ELGTIS GAVUS ĮTARTINĄ SIUNTINĮ?

2017

Įtartinas siuntinys – tai neaiškios kilmės gautas vokas / laiškas, paketas ar siuntinys, nepatikrintas lagaminas ar kuprinė, kuriuose esanti medžiaga / įrenginys (prietaisas) gali kelti pavojų žmonių sveikatai ir / ar gyvybei!

Įvykiai, susiję su įtartiniais siuntiniais, kurie būtų pasitvirtinę ir sukėlę realų pavojų, yra ganėtinai reti. Įtartinus siuntinius dažniausiai siunčia asmenys, siekiantys melagingu pranešimu sutrikdyti tam tikrų institucijų (pvz., teismų veiklą) ar sukelti paniką, išgąsdinti konkrečius žmones. Įtartinas siuntinys gali būti atsiųstas į namus, darbą ar paliktas viešoje vietoje. Pastaraisiais metais padidėjus teroristų išpuolių grėsmei, labai svarbu būti budriems ir įtarus, kad siuntinys gali kelti grėsmę, imtis tinkamų veiksmų, kad būtų sumažintas galimas pavojus, apsaugotume save ir aplinkinius.

Įtartinas siuntinys gali kelti grėsmę dėl jame esančių:

- **Cheminių medžiagų ar toksinių junginių** (nervų sistemą paralyzuojančios, odą žeidžiančios, bendrojo poveikio, dusinančios, suluošinančios medžiagos ir kt.). Toks siuntinys gali skleisti neįprastą kvapą, ant jo gali būti dėmių dėl išbėgusio skysčio ar miltelių. Po sąlyčio su išbyrėjusia / išsiliejusia chemine medžiaga simptomai gali pasireikšti staiga (per kelias minutes ar net sekundes) pvz., odos bėrimas, jautrumas, pulsės, pykinimas, dusulys, galvos svaigimas, sąmonės netekimas.

- **Biologinių medžiagų, biotoksinų** (virusai, bakterijos, riketsijos). Biologinių medžiagų gali būti milteliuose, skystyje, aerozolio purškiklyje. Įprastai šios medžiagos yra bespalvės, bekvapės, nematomos. Po sąlyčio su biologine medžiaga simptomai pasireiškia ne iš karto, o po kelių valandų ar net dienų. Dažniausiai pradžioje pasireiškia į gripą panašūs simptomai, vėliau liga paūmėja ir gali baigtis mirtimi.

• **Radiologinių medžiagų** (purvinos bombos ar radiaciją skleidžiantys prietaisai, sprogmenys, supakuoti kartu su radioaktyviosiomis medžiagomis). Kadangi šios medžiagos gali būti tiek skystos, tiek kietos formos, bekvapės ir bespalvės, jos aptinkamos naudojant radiacijos detektorius. Po sąlyčio su radioaktyvia medžiaga simptomai pasireiškia

po kelių valandų ar dienų, atsiranda bendras silpnumas, galvos svaigimas, pykinimas, ir kiti simptomai priklausomai nuo apšvitos dozės ir poveikio trukmės.

• **Sprogstamųjų įtaisų** (namų gamybos prietaisai, skirti sukelti mirtį ar sužalojimą). Jie turi jungiklį / gaiduką, saugiklį, pagrindinę įkrovą (užpildytą sprogstamąja medžiaga), maitinimo šaltinį, konteinerį talpyklą.

Sprogmuo gali būti panaudotas vienas arba kartu su cheminės, biologinės ar radiologinės kilmės medžiagomis.

Įtartinų siuntinių požymius galima suskirstyti į 3 kategorijas:

Netinkamas ar neįprastas ženklimas:

- Pernelyg didelės pašto išlaidos, užklijuota per daug pašto mokes ženklų;
- Nėra pašto spaudo ar kitų standartinių skiriamųjų ženklų;
- Ranka parašytas ar prastai išspausdintas adresas;
- Neteisingas užrašas;
- Rašybos klaidos žodžiuose;
- Klaidingas arba Jums nežinomas siuntėjo adresas, jis neįskaitomas arba jo visai nėra;
- Neadresuotas konkrečiam asmeniui;
- Užrašas „personalinis“, „konfidencialus“, „įteikti asmeniškai“, „atidaryti čia“, „Juodligė“, „neperšviesti rentgeno spinduliais“ ir pan.;

- Grasinantis užrašas, skirtas Jums asmeniškai arba Jūsų įstaigai, įstaigos darbuotojams (dažniausiai rašytas ranka);
- Pašto antspaudas parodo miestą ar šalį, kuris neatitinka atgalinio adreso.

Išoriniai požymiai:

- Jaučiami birūs milteliai viduje ar net matomi ant siuntinio;
- Išsteptas riebalų dėmėmis, išblukęs ar pakeitęs spalvą, sklinda neįprastas (įtartinas) kvapas;
- Kreivas, netolygus, grublėtas siuntinys ar vokas, nestandartinė siuntinio forma;
- Per daug apsauginių priemonių, tokių kaip izoliacinė juosta, virvė;

Kiti įtartini požymiai:

- Neįprastas pašto siuntos dydis ar svoris atsižvelgiant į jos dydį;
- Kyšo laidai ar aliuminio folija;
- Tikėjimo garsas.

Ką daryti gavus įtartiną laišką ar siuntinį?

1 Atsargiai laikyti rankose
Nepurtyti

2 Atidėti voką saugiai
į šalį

3 Neatplėšti, neuostyti
ir neragauti

4 Laikyti įtartinu!
Skambinti tel. 112

Per daug apsauginių priemonių:
lipnios juostos, virvės

Riebalų dėmės, išblukusi ar
pasikeitusi spalva,
susikristalizavęs popierius

Rašybos klaidos žodžiuose
Neteisingas adresas ar
užrašas

Kyšantys laidai

Kreivas, netolygus,
grublėtas vokas

Kietas, stambus ar
storas

Keistas kvapas

Blogas užrašas su
pavadinimu

Kaip atidaryti arba atplėšti siuntinį:

- Pagal minėtus požymius peržiūrėkite, ar nėra įtartinų siuntinių;
- Atidarykite arba atplėškite siuntinius jų atidarymui skirtais įrankiais ar kitais būdais taip, kad kuo mažiau būtų pažeistas siuntinio turinys;
- Atidarykite arba atplėškite siuntinius naudodami kuo mažiau judesių;
- Nepūskite burna oro į siuntinius, nepurtykite jų ir niekur neišpilkite siuntinio turinio;
- Atidarydami siuntinius, laikykite juos kuo toliau nuo nosies ir burnos;
- Po siuntinių tvarkymo nusiplaukite rankas.

Gavus įtartiną siuntinį:

1. IŠLIKITE RAMŪS!
2. Nepurtykite, nekratykite ir neišbarstykite įtartinio siuntinio turinio;
3. Užsidėkite apsaugines pirštines;
4. Įtartiną siuntinį įdėkite į polietileno maišelį ar į kitokią talpą, kad nepasklistų turinys;
5. Jeigu neturite jokios kitokios talpos, tai įtartiną siuntinį suvyniokite į pvz.: rūbus, popierių, įdėkite į šiukšlių dėžę ir pan., šios apsaugos nenuimkite;
6. Jeigu siuntinio turinys išsibarstė, jokių būdu nelieskite ir nevalykite! Uždenkite išsiliejusius miltelius drabužiais, popieriumi, laikraščiu, šiukšliadėže ir pan., tik jų neišmeskite;
7. Tada palikite patalpą ir sandariai uždarykite duris bei langus, išjunkite pastato oro vėdinimo ar kondicionavimo sistemas arba aptverkite vietovę, kur buvo rastas įtartinas siuntinys, kad neitų pašaliniai asmenys;

8. Nusiplaukite rankas su muilu ir vandeniu, kad milteliai nuo rankų nepatektų ant veido;
9. Jei esate darbovietėje, praneškite savo įstaigos vadovui (tiesioginiam viršininkui) apie savo įtarimą ir skambinkite pagalbos telefonu **112**. Jokiu būdu patys negabenkite siuntinio policijai ar sveikatos priežiūros institucijai! Taip pat neišvykite kol negavote specialistų leidimo;
10. Nusirenkite užterštus drabužius ir juos sudėkite į polietileninį maišą ar į kitą indą, kurį būtų galima užsandarinti. Maišas su rūbais turi būti atiduotas atsakingiems asmenims tinkamam apdorojimui;
11. Kuo greičiau nusiprauskite po dušu su muilu ir vandeniu. Jokiu būdu odos nevalykite balikliu (chlorkalkėmis) ar kitomis dezinfekcinėmis priemonėmis;
12. Sudarykite sąrašą visų žmonių, buvusių kambaryje ar vietovėje, kur rastas įtartinas siuntinys. Atiduokite šį sąrašą atvykusiems specialistams dėl tolimesnių tyrimų bei konsultacijų;
13. Jei esate namie, praneškite apie įvykį policijai, paskambinkite bendruoju pagalbos telefonu **112**, specialistai Jums nurodys kaip elgtis;
14. Vykdykite visus specialistų nurodymus!
15. Pajutus sveikatos sutrikimus, tokius kaip akių ašarojimas, dirginimas, kosulys, odos dirginimas, kuo skubiau kreipkitės į medikus.

GAUTŲ SIUNTINIŲ VERTINIMO ALGORITMAS

Gauti siuntiniai

Įvertinkite įtartinio siuntinio požymius: netinkamą ženklimą, išorinius bei kitus įtartinus požymius

Suskirstykite į ĮTARTINUS ir NEĮTARTINUS siuntinius (pirma peržiūrėkite įtartinus siuntinius)

ĮTARTINAS SIUNTINYS

- Išlikite ramūs!
- Nekratykite, nepurtykite!
- Užsidėkite apsaugines pirštines;
- Įdėkite į polietileno maišelį ar kitokią talpą;
- Jei išsibarstė, nelieskite, nevalykite!
- Išjunkite oro vėdinimo ar kondicionavimo sistemas;
- Uždarykite sandariai duris bei langus;
- Palikite patalpą;
- Nusiplaukite rankas su muilu ir vandeniu;
- Nusirenkite užterštus drabužius ir sudėkite į polietileno maišelį ar kitokią talpą, atiduokite atsakingiems asmenims;
- Sudarykite buvusių patalpoje žmonių sąrašą.

NEĮTARTINAS SIUNTINYS
(peržiūrėkite kaip įprastai, jokių veiksmų imtis nereikia)

Įtarimas nepasitvirtino

Skambinkite bendruoju pagalbos telefonu **112!**

Įtarimas pasitvirtino

Vykdykite visus specialistų nurodymus!

Pajutus sveikatos sutrikimus kuo skubiau kreipkitės į medikus!

Jei esate darbovietėje, praneškite įstaigos vadovui